

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง พลวัตและผลกระทบของการพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมและพื้นที่โดยรอบ พศ.2526-2553 โดยบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1. รูปแบบและขอบเขตของการวิจัย
2. แหล่งข้อมูลในการวิจัย
3. วิธีการดำเนินวิจัยและการเก็บข้อมูล
4. การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ระยะเวลาในการวิจัย

3.1 รูปแบบและขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาพลวัตและผลกระทบของการพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมของพื้นที่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมตั้งแต่ก่อนก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูนจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะและเด่นชัดตามบริบททางกายภาพ และทางสังคมและเศรษฐกิจ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในห้วง 3 ทศวรรษมานี้มีความหมายจากการตีความของผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์หรืออยู่ในสังคมนั้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การที่ผู้วิจัยจะทำความเข้าใจความสัมพันธ์และความเป็นพลวัตเหล่านั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจความหมายซึ่งตีความโดยชุมชน หรือพื้นที่โดยรอบเท่าที่จะทำได้ รวมไปถึงการศึกษาจากเอกสาร หรืองานวิจัยเก่าๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยพิจารณาถึงบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งทำให้เข้าใจความหมายและปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีลักษณะที่เป็นพลวัตไม่หยุดนิ่ง การศึกษาจึงจำเป็นต้องทำอย่างละเอียด ลึกซึ้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง และสภาพพลวัตของการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยผ่านทางเอกสาร และงานเขียน (Document Review) เพื่อจะนำไปอธิบายและตีความ จากทัศนระของคนที่ในพื้นที่รวมถึงข้อเขียนของเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นๆ

3.2 แหล่งข้อมูลในการวิจัย

3.2.1 ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และเอกสารข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องของพื้นที่โดยรอบ ซึ่งได้จากหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมพัฒนาชุมชน การนิคมอุตสาหกรรม สำนักงานสถิติ ฯลฯ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการไปเก็บข้อมูล และสังเกตปรากฏการณ์ต่างๆ

3.2.2 แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์กับผู้ที่มีความรู้ในประเด็นที่ทำการวิจัย อย่างสม่ำเสมอ เช่น อาจารย์ทั้งในและนอกสาขาวิชา นักวิจัยและนักพัฒนาที่เคยลงพื้นที่บริเวณรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาก่อน เพื่อทำความเข้าใจในประเด็นศึกษา และตั้งคำถาม และคำตอบในงานวิจัย

3.2.3 ศึกษาจากคนในชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้นำทางชุมชน ทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ พนักงาน โรงงาน ตลอดจนผู้บริหารทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ฯลฯ เพื่อที่จะทำความเข้าใจพลวัตของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งมองจากสายตาคนในพื้นที่เท่าที่จะทำได้

3.3 วิธีการดำเนินวิจัยและการเก็บข้อมูล

3.3.1 การศึกษาเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และ ศึกษาจากเอกสาร (Document Review) อธิบายด้วยการพรรณนาจากเอกสารและข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม โดยนำกระบวนการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตีความข้อมูล โดยการใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อสามารถให้เหตุผล และการวิจารณ์ที่เหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษา

การสุ่มตัวอย่างประชากร ประชากรตัวอย่างกลุ่มผู้นำ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ส่วนประชากรตัวอย่างกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งพื้นที่ที่จะทำการศึกษาออกเป็น 5 เขต ตามระยะห่างจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (ใช้นิคมอุตสาหกรรมเป็นจุดศูนย์กลาง และแบ่งพื้นที่ตามรัศมีตั้งแต่กิโลเมตรที่ 1-5)

รัศมีกิโลเมตรที่ 1 คือ บ้านสันป่าฝ้าย

รัศมีกิโลเมตรที่ 2 คือ บ้านบุเอย

รัศมีกิโลเมตรที่ 3 คือ บ้านศรีสองเมือง ต. เหมืองง่า

รัศมีกิโลเมตรที่ 4 คือ บ้านอุโมงค์

รัศมีกิโลเมตรที่ 5 คือ บ้านป่าสัก

ทั้งนี้ จะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

1. ผู้ประกอบอาชีพการค้าและบริการ
2. คนงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ศึกษา คือ หมู่บ้านสันป่าฝ้าย บ้านปุลย บ้านศรีสองเมือง บ้านอุโมงค์ และ บ้านป่าสัก
3. คณะครู โรงเรียน วัดห้วยม้าโค้ง ตำบลป่าสัก จังหวัดลำพูน
4. พัฒนาการชุมชนและสาธารณสุข เทศบาลตำบลบ้านกลาง คุณ พิรุณ ศิริทองคำ

ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการคัดเลือกผู้บริหารและบุคลากรในพื้นที่เขตโดยรอบรัศมี 5 กิโลเมตร จากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ตลอดจนถึง พนักงานและผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมส่งออก จังหวัดลำพูน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกเฉพาะผู้ที่มีความรู้ และ ผู้ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการพัฒนาจากเกษตรเป็นอุตสาหกรรมของจังหวัดลำพูน โดยแบ่งออกเป็น

1. ผู้บริหารโรงงาน คริสเซ่น (ประเทศไทย) คุณ ปกรณ์ ดวงใจสัก(ผู้จัดการฝ่ายบุคคล และฝึกอบรม) , คุณ โอฟาร วงศ์นาค ผู้จัดการฝ่ายผลิต และ Mr. Alex Shrapp (Plant Manager , Driessen and Zodiac aerospace (Thailand) ltd.,)
2. พนักงานบริษัท คริสเซ่น (ประเทศไทย)
3. พนักงานบริษัท อินโนเว็กซ์ (ประเทศไทย)
4. พัฒนาการ และ สาธารณสุข เทศบาลตำบลบ้านกลาง คุณพิรุณ ศิริทองคำ รักษาการผู้อำนวยการกองสาธารณสุข เทศบาลตำบลบ้านกลาง
5. พนักงานสถิติ และที่ดิน จังหวัดลำพูน
6. กลุ่มผู้นำชุมชน กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในเขตรัศมี 5 กิโลเมตร จากนิคมอุตสาหกรรม
7. ประธานกลุ่มแม่บ้านและเกษตรกร
8. ผู้นำด้านการศึกษา ทั้งของรัฐบาลและอาชีวศึกษา จังหวัดลำพูน
9. ชาวบ้าน เกษตรกร และผู้ประกอบการ ในเขตรัศมี 5 กิโลเมตร จากนิคมอุตสาหกรรม

ผู้ศึกษาได้นำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 วิธีหลักได้แก่

1. การรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสารทางราชการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยเน้นในเรื่องของเศรษฐศาสตร์การเมือง การก่อเกิด

นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ตลอดจนพลวัตรของการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในด้านของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม.

2. เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยจะเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการเข้าสัมภาษณ์โดยตรงจากผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในพื้นที่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โดยใช้วิธีการดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เน้นแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) แต่มีจุดมุ่งหมายเข้าโครงในการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบแบบเจาะจงเฉพาะเรื่อง แต่ขึ้นอยู่กับผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ทั้งนี้จึงนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งถึงความจริงของบริบทข้อมูลแต่ละกลุ่ม

2.2 การสังเกต (Observation) ใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยได้สังเกตลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงความคิดเห็น ทักษะคิด รวมทั้งสภาพแวดล้อมประกอบในการประมวลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มา เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องและแตกต่างกันของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่มและแต่ละประเด็นคำถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ตอบคำถามในการวิจัย และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในการศึกษามากที่สุด แต่การศึกษาครั้งนี้เป็นการเข้าศึกษาพื้นที่โดยการใช้อินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนศึกษาถึงผลกระทบและหาแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.4 การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Review) ใช้การวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย พรรณนาความจากเอกสาร และข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามเชิงลึก โดยนำกระบวนการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตีความข้อมูล โดยนำผลการสัมภาษณ์ ตลอดจนความคิดเห็นที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยอาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การเมือง เศรษฐศาสตร์มหภาค ตลอดจนถึงการเปลี่ยนผ่านจากสังคมเกษตรมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ของลำพูน

3.5 ระยะเวลาในการวิจัย

สิงหาคม พ.ศ.2553 – เมษายน 2554

